

Programmavisie invoering Omgevingswet Wassenaar

Ambities voor de invoering van de Omgevingswet

2018

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	2
2.	Programmavisie	2
3.	Het DNA van Wassenaar.....	3
4.	Omgevingswet en ons DNA.....	3
5.	Uitdagingen	4
6.	Invoeringsstrategie.....	5
7.	Voorschoten en Wassenaar.....	7
8.	Onze Ambities.....	7
	Tot slot.....	14

1. Inleiding

Op 1 januari 2021 wordt de Omgevingswet van kracht. Hiermee worden 26 wetten gebundeld in één overkoepelende wet voor de fysieke leefomgeving. Het belangrijkste doel is om de lokale overheid meer ruimte te bieden en het voor initiatiefnemers, zoals professionele ontwikkelaars en inwoners, eenvoudiger te maken om initiatieven te realiseren.

Dat klinkt eenvoudig, maar betekent een fundamentele wijziging van de manier waarop op dit moment de ruimtelijke ordening in Nederland is georganiseerd, en ook van de onderlinge rollen en verhoudingen. Van een stelsel dat relatief statisch is, en gericht op bescherming en standaardisering, komt er een veel dynamischer stelsel dat de focus legt op ontwikkeling en maatwerk. Overheden krijgen hierin vooral een faciliterende rol: de samenleving wordt veel meer zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop ze invulling geeft aan haar leefomgeving.

Om zicht te krijgen op de hiervoor genoemde fundamentele wijziging is het nodig dat elke gemeente nadenkt over de wijze waarop de Omgevingswet wordt ingevoerd. Dat geldt dus ook voor onze gemeente.

Wij hebben als raad besloten een actieve rol op te pakken bij de invoering van de Omgevingswet en in een later stadium bij het uitwerken van de verschillende instrumenten van die wet.

Inmiddels is in onze Werkorganisatie Duivenvoorde, en dat geldt ook voor de gemeente Voorschoten, al een aantal stappen gezet om ons te informeren en te betrekken bij de invoering van de Omgevingswet. Eén van de onderdelen van het invoeringstraject is dat wij duidelijk richting geven in de vorm van een Programmavisie. Daartoe is een project opgestart. Aan het einde van dat project stellen wij dat document vast met ambities en richtinggevende uitspraken (kaders) oftewel onze Programmavisie invoering Omgevingswet. Deze Programmavisie wordt gebruikt om verder vorm te geven aan het invoeringstraject en dient als kader voor de later op te stellen omgevingsvisie en omgevingsplan.

Om te komen tot de Programmavisie hebben wij de volgende kernvraag geformuleerd:
Op welke wijze willen wij de Omgevingswet invoeren? Op welke wijze en in hoeverre willen wij de doelstellingen en "de geest" van de Omgevingswet omarmen en toepassen bij de invoering van de wet?

In het nu voorliggende document geven wij antwoord op deze kernvraag. Daarmee geven wij meteen richting aan het komende invoeringstraject van de Omgevingswet in onze gemeente. Dat wordt een spannend en inspannend traject. Maar wij gaan dat met het volste vertrouwen aan.

2. Programmavisie

In onze optiek is een Programmavisie kort en bondig. Het gaat om kaders en om richtingen. Daar zijn geen uitgebreide stukken voor nodig. Wel vinden wij dat het om concrete en

realistische richtingen moet gaan. En niet in de laatste plaats: de Programmavisie moet een actief document zijn.

Om de kernvraag goed te beantwoorden hebben wij een aantal subvragen geformuleerd:

- Welke invoeringsstrategie is voor onze gemeente passend?
- Welke fasering wordt aangebracht in het invoeringstraject?
- Hoe worden onze inwoners betrokken bij de invoering en straks de uitvoering?
- Welke dienstverlening streven wij na?
- Welke rol- en taakverdeling zien wij voor raad en college?
- Hoe wordt regionaal samengewerkt?
- Welke houding en cultuur zijn gewenst?

Onze Programmavisie invoering Omgevingswet gaat niet over de inhoud van het beleid van onze gemeente. Eventuele aanscherpingen van het huidige beleid komen zo nodig in een later stadium aan de orde. Op dit moment gaan wij nog steeds uit van het Coalitieakkoord 2014 - 2018 "*Vernieuwen, verbinden, vertrouwen*". En ook onze recent vastgestelde Structuurvisie "*Wassenaar 2025, landgoed aan zee*" is nog steeds uitgangspunt.

3. Het DNA van Wassenaar

In 2015 is dankzij de inzet en expertise van onze eigen inwoners, ondernemers, instellingen en ons gemeentebestuur een schets van Wassenaar 2025 gemaakt. Kortom een mooie doorkijk van de (nabije) toekomst. In deze schets is het DNA van onze gemeente als volgt beschreven: Wassenaar is een oase van rust, natuurlijk schoon, kleinschalig, veilig en geborgen en met een hoog voorzieningenniveau op het gebied van zorg, wonen, cultuur en erfgoed. Een sociaal betrokken, sportief en toegankelijke (internationale) gemeenschap liggend aan de Noordzee. Kortom een (inter)nationaal kwalitatief top woon- en leefmilieu. In het Bestuurskrachtonderzoek in 2016 is het DNA nog eens benadrukt. En niet onbelangrijk: onze gemeente scoort al jaren hoog in het nationale onderzoek (Elsevier) naar beste woongemeenten: in 2016 op plek 7. Wij mogen ons in dat jaar de beste woongemeente van Zuid-Holland noemen.

Kortheidshalve verwijzen wij naar de door ons in maart 2017 vastgestelde Structuurvisie "*Wassenaar 2025, landgoed aan zee*".

Voor het opstellen van de Programmavisie vinden wij het essentieel dat ons DNA als één van de uitgangspunten wordt gezien voor het invoeren van en het werken met de Omgevingswet. In de Structuurvisie is daar overigens al op gewezen én op vooruitgelopen.

4. Omgevingswet en ons DNA

De komende Omgevingswet sluit naadloos aan bij ons DNA. Immers de Omgevingswet kent uitgaande van duurzame ontwikkeling en gericht op onderlinge samenhang twee maatschappelijke doelen:

- *het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, en*

- *het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke functies*

Ook de verbeterdoelen van de Omgevingswet wet sluiten aan bij onze eigen doelen die onder meer in de Toekomstvisie en het nog lopende Coalitieprogramma zijn opgenomen. De verbeterdoelen zijn kort samengevat:

- *het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht;*
- *het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;*
- *het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;*
- *het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.*

Bij het bepalen van onze ambities kiezen wij er voor om zo dicht mogelijk bij de verbeterdoelen te blijven.

5. Uitdagingen

De nieuwe Omgevingswet biedt veel mogelijkheden ten opzicht van de "oude" Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro). Het ligt dus voor de hand om in te spelen op die mogelijkheden. Daar kiezen wij dan ook voor. Tegelijkertijd brengt de nieuwe wet een aantal uitdagingen met zich mee. Er zijn vragen waar nog geen antwoord op gegeven kan worden omdat er nog geen ervaring met alle onderdelen van de Omgevingswet is opgedaan.

Maar dat wil niet zeggen dat er niet al beelden zijn over de uitdagingen die op onze gemeente afkomen. Sommige beelden zijn gebaseerd op onze eigen ervaringen met de recente transities in het sociale domein. Weer andere beelden zijn aangedragen vanuit de eerste ervaringen in andere gemeenten. Zonder uitpuittend te willen zijn zien wij de volgende uitdagingen en vraagpunten:

- Hoe gaan wij in de toekomst om met verschillende belangen in onze gemeente? Hoe gaan wij om met het algemeen belang en wijkoverstijgende zaken? Wat betekent dat voor onze rol?
- Wat is de betekenis van co-creatie in onze planvormingsprocessen en hoe zorgen wij ervoor dat degenen die daadwerkelijk een belang hebben, ook echt participeren?
- Op welke wijze willen én kunnen wij invulling gaan geven aan de zogeheten lokale bestuurlijk af-wegingsruimte?
- Hoe zorgen wij voor voldoende draagvlak om bestuurlijke keuzes te legitimeren? Hoe houden we onze inwoners betrokken? En hierbij niet onbelangrijk: hoe zorgen wij bij gebiedsgerichte participatie voor een juiste afstemming naar de voor de hele gemeente geldende afspraken?
- Bekend is dat vergunningvrij bouwen meer mogelijkheden voor initiatiefnemers gaat bieden. Maar wat betekent dat voor toezicht en handhaving? En wat zijn de financiële consequenties? En niet onbelangrijk: wat betekent dit voor draagvlak in de buurt?

- Het zwaartepunt van het vergunningverleningsproces verschuift – ook voor belanghebbenden – naar de voorkant. Wat betekent dit voor bijvoorbeeld dienstverlening?
- Wat weegt zwaarder: controle of vertrouwen? En hoe gaan wij om met geconstateerde afwijkingen? Wat doen we als de regels niet worden nageleefd?

Een deel van deze uitdagingen past volledig in onze eigen kernvraag en bijbehorende subvragen. Dat deel gaan wij dan ook van een antwoord voorzien in deze Programmavisie. En een deel van de uitdagingen kan pas worden opgepakt bij de uitwerking van omgevingsvisie en daarna omgevingsplan.

6. Invoeringsstrategie

Voor de invoering van de Omgevingswet heeft de VNG een model ontwikkeld. Dat model gaat uit van het bepalen van de ambitie van de gemeente langs twee assen:

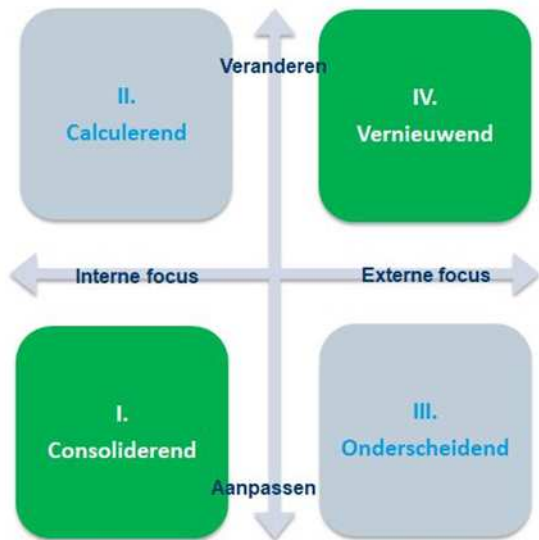
- Willen wij de Omgevingswet aangrijpen als kans om de gemeentelijke werkwijze geheel te vernieuwen of gaan wij liever uit van de huidige werkwijze en beleidskaders?
- Willen wij ons vooral richten op de externe opgaven en actoren in het fysieke domein of ligt onze focus in eerste instantie op de eigen organisatie of kosten en baten?

Door deze assen van uitersten met elkaar te combineren ontstaan vier ambitieprofielen: *consoliderend*, *calculerend*, *onderscheidend* en *vernieuwend*. De karakteristieken zijn conform de door de VNG gehanteerde omschrijvingen als volgt:

- *Consoliderende strategie: aanpassen en interne focus:* Er wordt uitgegaan van de huidige situatie en men inventariseert welke beleidskaders aangepast moeten worden vanuit een vakinhoudelijke benadering. De huidige situatie is in feite het uitgangspunt.
- *Calculerende strategie: veranderen en interne focus:* Er wordt uitgegaan van de nieuwe situatie en men analyseert wat daar voor nodig is. Aanpassingen worden heel gericht en afgemeten doorgevoerd.
- *Onderscheidende strategie: aanpassen en externe focus:* Er wordt uitgegaan van de huidige situatie en men kiest vervolgens voor bepaalde gebiedsopgaven om zich te onderscheiden ten opzichte van die huidige situatie.
- *Vernieuwende strategie: veranderen en externe focus:* Er wordt uitgegaan van de nieuwe situatie. Optimaal inspelen op de mogelijkheden die de nieuwe wet biedt is het uitgangspunt.

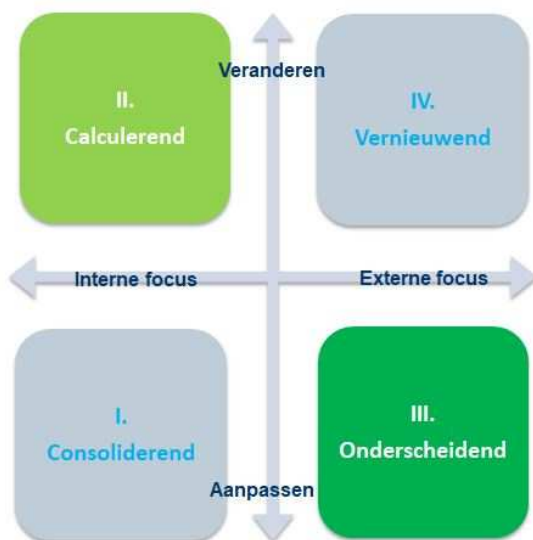
Wij hebben stilgestaan bij de strategie die het beste bij onze gemeente past als het om het toepassen van de Omgevingswet gaat. Twee belangrijks invalshoeken spelen daarbij een rol. Zo willen wij aan de ene kant de huidige kwaliteiten van onze gemeente zonder meer vasthouden en versterken. Dan ligt een consoliderende strategie voor de hand. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat wij als gemeente juist willen vernieuwen en initiatiefnemers willen uitdagen. Dan is de daarbij behorende vernieuwende strategie juist de aangewezen weg.

Onze conclusie is dat wij voor het *werken met* de Omgevingswet dienen te kiezen voor een zogeheten gemengde strategie. Dat betekent dat bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie en aansluitend bij het opstellen van het omgevingsplan wij per (deel-) gebied en per beleidsthema beoordelen welke strategie daar het meest passend is. In onze optiek wordt daarmee op de meest effectieve wijze recht gedaan aan de enorme diversiteit binnen onze gemeente. In het schema hieronder is één en ander weergegeven.

Invoeringsstrategie werken MET de Omgevingswet

Voor het *invoeringsproces* van de Omgevingswet kiezen wij op dit moment voor een strategie die het mogelijk maakt goed in te spelen op het gedachtegoed van de Omgevingswet. In onze optiek is dat de onderscheidende strategie: we gaan het anders doen dan in de huidige situatie. Tegelijkertijd kiezen wij er voor om effectief met de nieuwe wet om te gaan. Met andere woorden: calculerend. Het zwaartepunt voor de invoering blijft echter onderscheidend. In het schema hieronder is dit weergegeven.

Omgevingswet: strategie invoering

7. Voorschoten en Wassenaar

Wij hechten aan een goede samenwerking met de gemeente Voorschoten. Waar mogelijk kiezen wij voor het gezamenlijk optrekken. Op een aantal beleidsterreinen hebben wij vergelijkbare ambities en op sommige beleidsterreinen kiezen wij duidelijk voor onze eigen benadering. Dat geldt ook voor de invoering van de Omgevingswet. Wat ons betreft is de aanpak en de ondersteuning voor beide gemeenten zoveel mogelijk uniform en gelijktijdig. Wij stemmen dit verder af met het gemeentebestuur van Voorschoten.

8. Onze Ambities

Vooraf

Op 18 december 2017 heeft een delegatie van onze raad stilgestaan bij verschillende keuzes die bij de ambitiebepaling zich aandienen. Mede naar aanleiding van die bijeenkomst, maar ook naar aanleiding van het VNG-bordspel, en kijkend naar vigerende beleidsdocumenten en uitgangspunten zijn keuzes gemaakt. Daarbij willen wij telkens recht doen aan de verschillende meningen en opvattingen die binnen onze raad leven. Tegelijkertijd is het zaak om helderheid te geven waarmee de verdere implementatie kan worden opgepakt.

Omgevingskwaliteit voorop

Onze gemeente kenmerkt zich door een hoge kwaliteit van de leefomgeving. Diversiteit in woongebieden, diversiteit in natuurgebieden en de diversiteit in werk- en bedrijvenlocaties zijn kenmerkend. Het ligt voor de hand dat dit minimaal in stand blijft, zodat er sprake blijft van mooie en aantrekkelijke gemeente. In de huidige Structuurvisie zijn al duidelijke inhoudelijke uitgangspunten opgenomen voor die omgevingskwaliteit.

Wij kiezen er voor om de omgevingskwaliteit door ons als gemeenteraad te laten vaststellen. Uitgangspunten voor de kwaliteit worden opgenomen in de omgevingsvisie terwijl de concretisering in het omgevingsplan wordt opgenomen. Het heeft onze voorkeur om met zogeheten open normen of doelvoorwaarden¹ te werken. In onze optiek biedt dat de meeste garantie om de huidige kwaliteiten van de omgeving te behouden en te versterken. Daarnaast is deze methode uitnodigend en biedt deze methode ook de meeste ruimte voor initiatiefnemers. Een van de consequenties van onze keuze is dat er vooral in de beginfase van planinitiatieven veel nadrukkelijker met directe betrokkenen en belanghebbenden overleg gevoerd zal moeten worden. Wij zijn ons er van bewust dat deze verandering ook gevolgen heeft voor ons als bestuur en voor de werkorganisatie. Dat laat onverlet dat in een aantal situaties een strakke aanpak vooraf middels gesloten normen en middelvoorwaarden² de beste aanpak is. Zo zal voor ons cultureel erfgoed ongetwijfeld die strakkere aanpak nodig zijn terwijl op bijvoorbeeld bedrijvenlocaties juist meer ruimte voor nieuwe initiatieven gewenst is.

---

¹ Open normen of doelvoorwaarden beschrijven het gewenste effect (oftewel het WAT) en laat de wijze van uitvoeren over aan de initiatiefnemer.

² Gesloten normen of middelvoorwaarden omschrijven HOE iets dient te gebeuren en zijn directief en laten weinig ruimte aan de initiatiefnemer

Ruimte voor initiatieven

De gemeente is niet als enige aan zet om vraagstukken op te lossen. Gemeentebesturen en gemeente lijke organisaties zijn een onderdeel van een netwerk van inwoners, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke partners. Daarom is het belangrijk om open te staan voor kansrijke initiatieven en ontwikkelingen die uit dit netwerk voortkomen. Tevens is het essentieel met elkaar in gesprek te blijven bij het vormgeven van die ontwikkelingen.

Het belangrijkste dilemma dat bij dit thema speelt is de balans tussen rechtszekerheid en flexibiliteit. Gezien de doelstellingen van de Omgevingswet en gezien de vraagstukken in onze gemeente kiezen wij voor meer flexibiliteit. Wij kiezen er voor om deze soms complexe afweging niet vooraf al te maken. Wij kiezen er dus voor om de feitelijke keuzes te maken bij het opstellen van het omgevingsplan dan wel wanneer zich concrete projecten aandienen waar het omgevingsplan nog niet in heeft voorzien maar die in onze ogen wel een meerwaarde voor onze gemeente kunnen opleveren. De op te stellen omgevingsvisie biedt kaders waar wij ons aan te houden hebben. Het omgevingsplan bevat vervolgens de bindende regels waar iedereen zich aan dient te houden.

Integraal werken

Per gemeente worden de activiteiten, nog meer dan nu, in samenhang opgepakt met betrokkenen en belanghebbenden. Het gaat dan om samenhang tussen zowel verschillende ruimtelijke en sociale deelonderwerpen, maar ook tussen beleid, uitvoering en handhaving.

De Omgevingswet biedt kansen om een integrale benadering van vraagstukken in het fysieke domein, en dat uiteraard in samenhang met relevante onderdelen uit het sociale domein, verder te ontwikkelen. Wij kiezen er nadrukkelijk voor om naast de gebruikelijke thema's uit de (klassieke) ruimtelijke ordening en de nieuwe thema's uit de Omgevingswet (waaronder gezondheid en (fysieke en sociale) veiligheid) ook thema's als energietransitie, circulaire economie en leefbaarheid onderdeel te laten uitmaken van de integrale planvorming. En niet in de laatste plaats vinden wij dat de verbinding met het sociale domein zonder meer gelegd moet worden met de thema's gezondheid, betrokkenheid, saamhorigheid en leefbaarheid.

Dat betekent dat de planprocessen wellicht complexer zijn en in een aantal gevallen langer duren ten opzichte van de huidige situatie. Dit kan gevolgen hebben binnen onze werkorganisatie en voor ons als bestuur. Maar dat weegt niet op tegen de integrale benadering waarmee wij volledig in de geest van de Omgevingswet handelen.

Onze keuze voor de integrale aanpak betekent ook dat wij als raad vooraf afgaand aan de planprocessen de kaders willen stellen. Soms is dat al gebeurd via de omgevingsvisie dan wel het omgevingsplan. Maar in een aantal gevallen, bijvoorbeeld bij complexe locatieontwikkelingen stellen wij vooraf (aanvullende) kaders middels bijvoorbeeld een nota van uitgangspunten. Deze werkwijze betekent dat initiatiefnemers snel helderheid hebben over de randvoorwaarden en kaders.

Participatie

Wij hebben ons de vraag gesteld hoe intensief inwoners betrokken dienen te worden bij zowel de *invoering* als de concrete *uitvoering* van de nieuwe wet. Wij kiezen er nadrukkelijk voor om onze huidige werkwijzen te continueren en waar nodig zelfs uit te breiden. Onze huidige werkwijze is vastgelegd in de beleidsnota "*ALLEMAAL BURGERS, Over het betrekken van burgers bij de lokale politiek*". Dat betekent dat wij meer willen doen dan de wettelijke verplichtingen en de uitgangspunten uit genoemde beleidsnota. In de geest van de Omgevingswet gaan wij zoveel mogelijk werken met co-creatie. Dat betekent dat wij afstappen van onze klassieke rol als "allesbepaler" en die graag inruilen voor de rol van "gesprekspartner" en "facilitator". Deze keuzes betekenen dat wij, en met ons het college en de Werkorganisatie, een extra inspanning moeten leveren. Dit moet nog nader worden uitgewerkt.

In de Omgevingswet is het begrip draagvlak een essentieel begrip. Een initiatiefnemer moet zijn verantwoordelijkheid nemen en zorgdragen voor het draagvlak voor zijn/haar initiatief. Natuurlijk hebben wij nog steeds een rol maar die richt zich in eerste instantie op het faciliteren van initiatiefnemers. Pas in tweede instantie is het aan ons om bij de beoordeling van het initiatief tevens te beoordelen in hoeverre het draagvlak daadwerkelijk aanwezig is. Gezien de complexiteit van het begrip *draagvlak* heeft het onze voorkeur om vooraf regels mee te geven op welke wijze initiatiefnemers dat draagvlak dienen te verwerven en vervolgens aan te tonen. Bij de nadere uitwerking van die regels bekijken wij of wij ons beperken tot enkel procedurele regels dan wel dat wij ook inhoudelijke criteria vooraf willen meegeven. Dat betekent dat dat initiatiefnemers vooraf weten op welke wijze zij met het begrip draagvlak dienen om te gaan. Overigens ligt het voor de hand dat wij, zonder daar verkeerd gebruik van te maken, altijd ruimte houden voor de afweging op raadsniveau tussen het algemene belang en het individueel belang van het initiatief.

Essentieel bij elk participatietraject is dat wij vooraf aangeven waar de participatie over gaat en wat wij met de resultaten van die participatie gaan doen. Dat draagt bij aan het (herstel van het) vertrouwen van de burger in de overheid. En wij verwachten dat daarmee de bereidheid toeneemt om te participeren. In onze optiek draagt dat vervolgens weer bij aan de saamhorigheid en de betrokkenheid in onze gemeente.

Dienstverlening

Ons beeld is dat onze inwoners tevreden zijn over de huidige dienstverlening die de gemeente hen biedt. Een eerste keuze is dat wij de huidige dienstverlening continueren.

Onderdeel van de dienstverlening is de wijze waarop alle informatie voor initiatiefnemers, betrokkenen en belanghebbenden beschikbaar is. Het op rijksniveau in ontwikkeling genomen Digitale Stelsel Omgevingswet is wat ons betreft een goede aanzet ondanks het feit dat er nog veel onduidelijkheden zijn. In onze optiek zijn wij geen "koploper" bij de verdere ontwikkeling van de DSO. Wij kiezen voor aansluiting bij elders goed ontwikkelde systemen. Tegelijkertijd moeten wij vaststellen dat een optimale digitalisering niet betekent dat al onze inwoners zich optimaal bediend voelen. Wij zijn van mening dat er juist ook oog moet zijn voor de individuele burger die niet zo digi-vaardig is. Dat betekent dat wij naast de reguliere (en straks wettelijk

voorgeschreven hulpmiddelen) ook moeten zorgen voor de meer persoonlijke benadering. Met andere woorden: meer klassieke "hulpmiddelen" zoals spreekuren op het gemeentehuis en andere publieke gebouwen dienen zonder meer onderdeel te zijn van onze dienstverlening.

Onderdeel van de dienstverlening is een actieve externe communicatie. Wij kunnen niet meer volstaan met publiceren van plannen en regels en het aankondigen van initiatieven en bijbehorende procedures. In de geest van de Omgevingswet ligt het voor de hand veel meer openheid te geven om daarmee de betrokkenheid, en daarmee automatisch het draagvlak, te vergroten. Dat betekent dat wij voor de invoering van de Omgevingswet een apart communicatietraject ontwikkelen. Overbodig om te zeggen dat wij daar inwoners bij gaan betrekken. Dit traject dient op korte termijn te starten als uitvloeisel van de Programmavisie.

Deregulering of andere regulering

Het rijk brengt 26 wetten onder in één nieuwe wet. Er verdwijnen ruim 4500 wetsartikelen. En het aantal Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) wordt ook drastisch teruggebracht evenals het aantal ministeriële regelingen.

Onze inzet is dat wij teruggaan in onze regelgeving en verordeningen. Vertrekpunt is in ieder geval het schrappen van die regels die geen bijdrage (meer) leveren aan het realiseren van het huidige beleid. Maar wij willen daar verder in gaan. Teneinde de juiste keuzes te maken kiezen wij er voor eerst een analyse maken van nut en noodzaak van onze huidige set van regels en verordeningen. Tegelijkertijd gaan wij analyseren welke regels en verordeningen opgenomen kunnen worden in het omgevingsplan. Overigens loopt op dit moment de Pilot Dorpshaven waar de andere wijze van regelgeving centraal staat.

En om die analyses compleet te maken kiezen wij er voor om de huidige opzet van onze regelgeving te actualiseren. Uitgangspunt daarbij is dat wij straks zoveel mogelijk regels onder brengen in het omgevingsplan. Deze keuze betekent dat wij zoveel mogelijk invulling geven aan één van de verbeterdoelen van de Omgevingswet: verhogen inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van de regelgeving.

Vertrouwen buiten

Loslaten en dereguleren zijn doelen in de Omgevingswet. Ook gaat de Omgevingswet uit van (het herstel van) vertrouwen. Vertrouwen tussen burger en overheid maar ook het vertrouwen tussen inwoners onderling. Met andere woorden: je hebt niet altijd regels nodig om bepaalde resultaten te bereiken. In onze overtuiging willen inwoners het beste voor hun omgeving. Dus hoeft de overheid niet (altijd) meer in te grijpen. En de belanghebbenden/omwonenden zorgen wel voor corrigerende acties.

Wij gaan middels heldere kaders in de omgevingsvisie, die vervolgens op een slimme manier vertaald zijn in het omgevingsplan, in ieder geval onze bijdrage leveren aan dat (nieuwe) vertrouwen. Wij kiezen er dan ook voor om inwoners om te beginnen te betrekken bij de invoering van de Omgevingswet in onze gemeente. Maar vervolgens ook, en dat zal intensiever zijn ten opzichte van de huidige situatie, bij de uitwerking van de omgevingsvisie en het

omgevingsplan. Overigens is het geven van vertrouwen en het loslaten één kant van de medaille. Wij vragen van onze inwoners ook een grotere verantwoordelijkheid.

Vertrouwen binnen

De Omgevingswet geeft expliciet aan dat er nieuwe afspraken tussen raad en college gemaakt moeten worden voor de afhandeling van initiatieven waarbij het omgevingsplan aangepast dient te worden. Zo'n set van afspraken is op zich niet nieuw. Ook in de huidige situatie zijn er goede werkafspraken. De wet legt in eerste instantie de bevoegdheid voor planaanpassingen bij de gemeenteraad. Via een delegatiebevoegdheid kan daarvan worden afgeweken en kunnen wij als raad onze bevoegdheid op dit punt overdragen aan het college.

Wij kiezen er op dit moment voor nu nog geen delegatiebevoegdheid in te bouwen. Wij willen graag een actieve rol hebben bij de invoering van de Omgevingswet en de eerste jaren waarin met die wet gewerkt wordt. Dat betekent dat wij zelf besluiten nemen over eventueel gewenste aanpassingen van het omgevingsplan. Technisch gesproken betekent dit dat er langere proceduretijden kunnen optreden rekening houdend met onze reguliere raadsyclus. Daar staat tegenover dat wij nu meer waarde hechten aan een sterkere integrale afweging op basis van onze eigen kaders. Wij zijn van mening dat de wetgever een versterking van de kaderstellende rol beoogt en wij willen die lijn graag volgen.

Hoe wordt regionaal samengewerkt?

De samenwerking Wassenaar – Voorschoten is evident. Er is sprake van twee verschillende gemeenten met (veel) raakvlakken en overeenkomsten. Het is dus niet meer dan logisch dat er in het brede fysieke domein gekeken wordt waar ontwikkelingen in beide gemeenten elkaar kunnen versterken. Gezamenlijk optrekken waar het kan is daarbij het uitgangspunt. Het feit dat samen met Voorschoten gekozen is voor één werkorganisatie leidt automatisch tot (intensievere) samenwerking.

Ten aanzien van de samenwerking met de andere regiogemeenten³ en de ketenpartners kiezen wij in principe voor een intensivering. Uitgangspunt daarbij is dat wij daar wel baat bij dienen te hebben. Dat betekent dat wij de keuzes voor een eventuele intensivering van de samenwerking graag op raadsniveau maken. Dat betekent dat wij voorafgaand aan verdere stappen in die samenwerking betrokken moeten zijn vanuit onze kaderstellende rol.

Een apart hoofdstuk in de samenwerking is wat ons betreft de wijze waarop onder meer omgevingsdienst en veiligheidsregio betrokken zijn bij de invoering van de Omgevingswet in onze gemeente. De neiging is om meer regie te willen hebben op het functioneren en presteren van genoemde organisaties in de wetenschap dat de huidige situatie op hoofdlijnen goed genoeg is. Wij vinden in ieder geval wel dat onze opdrachtgeversrol naar die organisaties, en dat in lijn met de versterking van onze kaderstellende rol, duidelijk op een hoger plan gebracht moet worden.

---

³ Zowel Wassenaar als Voorschoten participeren in verschillende (deel-)regio's. Dit aspect vraagt extra aandacht teneinde tot een goede (onderlinge) afstemming te komen.

Houding/gedrag/cultuur

Vanuit het verantwoordelijk ministerie is aangegeven dat de invoering van de Omgevingswet slaagt indien er een cultuuromslag wordt gemaakt. Die stellingname kunnen wij onderschrijven maar wij zijn wel van mening ook hier sprake moet zijn van lokaal maatwerk. Ons beeld is namelijk dat wij op een aantal onderdelen al werken in de geest van de Omgevingswet. Dit geldt in ieder geval voor participatie met als voorbeeld de totstandkoming van de Structuurvisie in 2017. Maar ook bij vergunningverlening en dienstverlening menen wij op de goede weg te zijn. Toch willen wij hier een beter beeld van krijgen. Om die reden kiezen wij er voor om op korte termijn een beknopte analyse te laten maken teneinde gericht aan de slag te gaan daar waar de cultuuromslag daadwerkelijk wel nodig is.

Bij het opzetten van de analyse kiezen wij ervoor om naar de hele ambtelijke en bestuurlijke organisatie voor onze gemeente te kijken. En wij zijn van mening dat ook bijvoorbeeld projectontwikkelaars, belangengroepen en inwoners kennis dienen te nemen van de nieuwe Omgevingswet en de daarbij gewenste cultuur, houding en gedrag. Onze keuze daarbij is dat wij zowel de interne als de externe communicatie over de Omgevingswet op korte termijn willen starten. Dit in de wetenschap dat in de Werkorganisatie al enige tijd geleden de eerste stappen voor de invoering van de Omgevingswet gezet zijn.

Rol van de raad bij de invoering

De invoering van de Omgevingswet kan beschouwd worden als een "technische operatie" die in het kader van de bedrijfsvoering noodzakelijk is. Dan kan de raad gewoon op afstand blijven. Tegelijkertijd kan beargumenteerd worden dat de vraag "wat voor een type gemeente willen wij zijn" een typische vraag juist op raadsniveau is.

Wij kiezen er nadrukkelijk voor om de rol van de raad te versterken. Met andere woorden wij hechten aan een sterke kaderstellende rol zeker als het gaat om het totale fysieke domein. Immers daarmee achten wij de kans het grootst dat het DNA van onze gemeente behouden blijft. Daarbij zijn wij van mening dat de invoering van een nieuwe wet van meet af aan goed moet gebeuren.

Dat betekent dat wij voor een directe betrokkenheid van de raad kiezen in het verdere invoeringstraject. Het ligt daarbij voor de hand dat een aparte raadswerkgroep een centrale rol in dat traject krijgt. En dat betekent ook dat wij ons frequent zullen laten informeren over de voortgang. Uitgangspunt is dat die raadswerkgroep in ieder geval maandelijks geïnformeerd wordt door het college. Tevens kiezen wij er voor dat alle nieuwe keuzes die zich in het invoeringstraject aandienen in ieder geval aan genoemde raadswerkgroep worden voorgelegd. Opgemerkt wordt dat wij de verdeling van de bevoegdheden tussen de reguliere commissiestructuur en de in te stellen raadswerkgroep bij de start van de raadswerkgroep vastleggen.

Bij de verdere uitwerking van omgevingsvisie en omgevingsplan gaan wij vooraf uitgangspunten meegeven waar die nieuwe instrumenten in onze ogen tenminste aan dienen te voldoen. Dat is telkens maatwerk. Maar wij pakken dat graag op aangezien wij zien dat wij als raadsleden, met

het mandaat dat wij middels de verkiezingen hebben verkregen, mandaat hebben en dus ook leidend dienen te zijn zeker als het over trajecten gaat waarbij kaderstelling en rol speelt.

Fasering en planning

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is op dit moment vastgelegd op 1 januari 2021. Dat betekent dat vanaf begin 2018 er nog drie volle jaren resteren. Daarnaast geldt dat als gevolg van de invoeringswet er straks overgangstermijnen zullen gelden.

Toch kiezen wij er voor om nu al te starten met het opstellen van omgevingsvisie en zo snel mogelijk daarna als het kan voor het opstellen van het integrale omgevingsplan. Wij zijn namelijk van mening dat onze samenleving, onze mooie gemeente een andere werkwijze en een andere inhoudelijke benadering van vraagstukken in het brede fysieke domein vraagt. Ons huidige instrumentarium met bestemmingsplannen en een veelheid aan regels en verordeningen daarnaast is wat ons betreft onvoldoende toegesneden op die maatschappelijke veranderingen. Overigens gaan wij er van uit dat de beleidsinhoud, zoals onder andere vastgelegd in de Structuurvisie, overeind blijft. De kracht moet juist gevonden worden in het optimaal toepassen van het nieuw instrumentarium.

Rekening houdend met de financiële randvoorwaarden stellen wij aan het begin van onze raadsperiode deze programmavisie vast. Dat betekent dat wij, nadat wij deze programmavisie hebben vastgesteld, eerst aan de slag zullen gaan met het opstellen van de omgevingsvisie en later met het opstellen van het omgevingsplan. Wij dragen het college op om ons actief hierbij te betrekken, ons in staat te stellen hiervoor kaders te formuleren en verzoeken het college ons hiertoe een plan voor te leggen.

Financiën

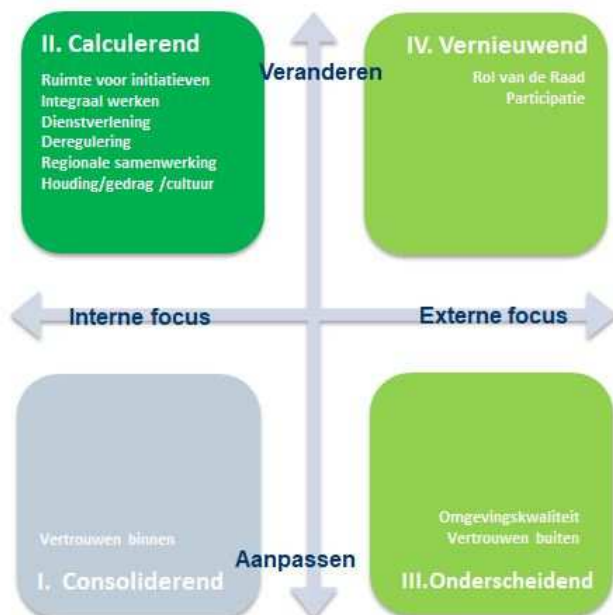
De invoering van de Omgevingswet zal de nodige investeringen met zich meebrengen. Daarvoor zijn inmiddels al reserveringen opgenomen in onze begroting en meerjarenraming.

Eén van de gedachten achter de Omgevingswet is dat alles makkelijker en eenvoudiger wordt. Dat zou tot de stellingname kunnen leiden dat er besparingen in te boeken zijn. Op dit punt willen wij graag de advisering afwachten. Immers enerzijds ligt het voor de hand om aan te nemen dat er lagere kosten zijn als gevolg van onder meer het (sterk) verminderen van de vergunningplicht. Daar staat tegenover dat wij ons realiseren dat er meer ingezet wordt om planinitiatieven te begeleiden en dat bijvoorbeeld toezicht (en eventueel later) handhaving meer aandacht vragen.

Op dit moment is nog niet exact aan te geven welke investeringen daadwerkelijk gedaan moeten worden. Dat is onder meer afhankelijk van de ambities die wij als raad hebben. Wij hebben op dit moment een reservering opgenomen in onze begroting/meerjarenraming. Deze reservering is gebaseerd op de inzichten medio 2017 waarbij gebruik gemaakt is van de VNG-rekenmodule. Het ligt voor de hand om elk jaar opnieuw te beoordelen in hoeverre die reservering toereikend is. Ten aanzien van de kosten voor digitalisering/automatisering kunnen wij op dit moment nog geen realistische inschatting maken. Wij zijn daarbij afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen.

Tot slot

Indien wij onze richtingen voor het werken met de Omgevingswet in het model van de VNG plaatsen dan ontstaat onderstaand schema. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat het schematiseren van onze richtingen automatisch betekent dat de verschillende nuanceringen wegvallen. Nuanceringen die uiteraard naar voren komen bij een complex invoeringstraject zoals dat voor de Omgevingswet nu binnen onze gemeente loopt.

Wij zijn ons er van bewust dat wij voor invoeringsproces van de Omgevingswet het liefst het accent op de vernieuwende strategie willen leggen. Bij de analyse voor het in een later stadium uitwerken van het instrumentarium specifiek voor onze gemeente is onze benadering gedifferentieerder. Dit betekent dat wij in de volgende fasen van de invoering van de Omgevingswet bij elk thema telkens de vernieuwende insteek gaan kiezen teneinde onze hoofdoelstelling zoveel mogelijk te realiseren waarbij wij de nuances zoals wij die zien bij de verschillende ambities uiteraard in ogeschouw nemen.